

Programové prohlášení vlády

16. 10. 1969

Vážené Federální shromáždění, soudružky a soudruzi poslanci!

Vláda Československé socialistické republiky před vás předstupuje s návrhem nového programu v období, kdy Komunistická strana Československa činí rozhodné kroky k vyvedení naší společnosti z dlouhodobé vnitropolitické krize.

Prožíváme jedno z nejsložitějších období našeho socialistického vývoje. Ve všech základních oblastech života společnosti trvají vážné problémy, které se nakupily v předešlých letech a které se zkomplikovaly vývojem po lednu 1968.

Nedůsledné a opožděné řešení zásadních otázek socialistického vývoje v Československu vytvářelo značné politické napětí uvnitř společnosti. Leden 1968 byl logickým důsledkem snah převážné většiny členů strany a naší společnosti, volajících po provedení takových opatření, jež by dala možnost plnému rozvinutí iniciativy v další etapě socialistické výstavby. Toto poctivé úsilí bylo zmařeno zápasem o politickou moc, který rozvinuly pravicově oportunistické a protisocialistické síly v průběhu několika měsíců po lednu 1968.

Záříjové zasedání ÚV KSČ provedlo předběžný rozbor vývoje v Československu před lednem 1968 i po něm. Akce pravicových a protisocialistických sil, vyústující až do rozvracení základů naší socialistické společnosti, byly umožněny nejednotou ve vedení Komunistické strany Československa, váhavou, nedůslednou a oportunistickou linií části jejího vedení. Naše společnost se stále pohybovala na pokraji otevřené politické krize, byly oslabeny tradiční přátelské vztahy mezi Československem a bratrskými socialistickými zeměmi, zejména se Sovětským svazem.

Složitý mechanismus státní moci se rozkládal vnitřní nejednotou a zevně byl každodenně napadán troufalejšími vystoupeními protisocialistických sil. Tomuto vývoji nečelila dostatečně ani minulá vláda.

I v práci vlády se v průběhu roku 1968 projevovala nedůslednost, často i nerozhodnost při řešení některých zásadních otázek. Významný vliv na tyto nepříznivé výsledky mělo i složení vlády. Přes některé její členy pronikaly do její práce tendence prosazované pravicovými skupinami. V podmínkách, které se vytvořily v Komunistické straně Československa a ve společnosti, nesplnila ani vláda své poslání, aby rozhodnými kroky zabránila vystoupení protisocialistických sil. Tato situace bránila pozitivním řešením závažných problémů ekonomických i politických.

Ani po srpnu 1968 nedošlo k žádoucím změnám v politickém vývoji. Společnost nadále procházela periodickými krizemi vyvolanými stále otevřenějšími vystoupeními nepřátelských sil. Nedůslednost a nejednota ve vedení komunistické strany nadále vyklízela pole pro působení těchto sil a ztěžovala postup vpřed. Všechny orgány státu byly ochromeny politickou atmosférou, jež vznikla. Hluboce rozkladné proudy zasáhly všechny články řízení státního i hospodářského aparátu. Na každém úseku je možno vidět negativní následky tohoto působení v řízení hospodářských procesů, v kázní, disciplíně, dodržování zákonnosti apod.

V období od dubna letošního roku, který znamená rozhodný předěl ve vnitřním i zahraničním politickém vývoji Československa, dozrála nová situace.

Duben 1969 je rozhodujícím úderem pravicovým silám v Komunistické straně Československa a je signálem k promyšlené, cílevědomé práci směřující k úplné politické konsolidaci v Československu.

Pro tuto etapu je především charakteristická koncepční a soustavná činnost komunistické strany a socialistického státu, jejímž cílem je vyloučit ze života naší země chaos a živelnost, odstranit nebezpečí vzniku nových krizí a postupně vytvářet takové společenské podmínky, které umožní soustředit veškerou pozornost a úsilí na plnění programu dalšího rozvoje socialistické společnosti.

Období, které uplynulo od dubna, bylo vyplněno houževnatým úsilím komunistické strany a vlády vytvářet krok za krokem normální podmínky pro práci a život lidí. Přijali jsme první rozhodná stabilizační opatření ke zvládnutí složité situace v národním hospodářství. Energicky upevňujeme mocenské orgány socialistického státu. Konsolidace vztahů k Sovětskému svazu a dalším socialistickým zemím pokračuje úspěšně. Práce tisku, rozhlasu a televize se postupně zaměřuje na aktivní vyjadřování politiky ústředního výboru Komunistické strany Československa a socialistického státu. Naprostá většina pracujících uvítala, že jsme nastoupili cestu konsolidace a že jsme rozhodnutí v ní důsledně pokračovat.

Protisocialistické síly si však vynutily mocenské střetnutí, když v srpnu letošního roku vyvolaly a zorganizovaly svá nepřátelská vystoupení v některých městech. Akce, které směřovaly k nové vnitropolitické a zahraničně politické krizi, odhalily jejich cíle před naší i světovou veřejností. Skončily však naprostou porážkou těch, kdož je připravovali. Hned na samém začátku narazily na rozhodný postoj vedení Komunistické strany Československa a na energická opatření orgánů lidové moci. Střetnutí a konfrontace s kontrarevolučními silami ukázaly, že důsledná realizace přijatých opatření vytvořila příznivé podmínky ke konečné porážce pravicových a protisocialistických sil v Československu.

Právě v zájmu rychlé konsolidace a cesty vpřed, právě v zájmu naplnění velikých myšlenek a idejí Ledna 1968, musíme stůj co stůj úspěšně dokončit zápas s těmito silami ve společnosti, očistit všechny orgány a instituce od nositelů pravicového oportunismu a tak vytvořit podmínky pro činnorodou a pozitivní práci pro socialismus.

Vytvořila se tak nová situace pro další etapu procesu celospolečenské konsolidace.

Je charakterizována zejména těmito rozhodujícími faktory:

1. Základem a nezbytnou podmínkou tohoto procesu je vnitřní konsolidace, k níž dochází v Komunistické straně Československa. Vedoucí orgány strany opět stojí důsledně a jednotně na marxisticko-leninských pozicích a mají pevnou internacionální linii. Vedení strany vypracovalo jasnou politickou koncepci a má potřebnou rozhodnost pro její uplatnění v praxi. Na tomto základě začalo sjednocování všech poctivých občanů kolem programu realizační směrnice Komunistické strany Československa.

2. Vývoj od dubna prokázal, že stále větší část dělnické třídy, rolnictva, ale i inteligence a mládeže podporuje úsilí komunistické strany o vnitřní a vnější konsolidaci života naší země.

Dělnická třída prokázala vysokou politickou uvědomělost a její podpora spolu s rolnictvem a převážnou částí inteligence je dobrou předzvěstí do nastávajícího období.

3. Důležitým znakem nové situace je, že koncepce komunistické strany, obsažená v realizační směrnici a doplněná závěry zářijového pléna, umožňuje přejít od improvizace k cílevědomé a konstruktivní práci. Tato výrazná změna je vyjádřena heslem, které platí pro celou naši socialistickou vlast: "PŘEJÍT OD SLOV K ČINŮM."

Vláda Československé socialistické republiky se bezvýhradně staví za realizační směrnici a za všechna rozhodnutí provedená ústředním výborem Komunistické strany Československa v září. Přijímá je jako program, jenž zavazuje všechny členy vlády v každodenní práci neohroženě a promyšleně je uskutečňovat.

4. Energické vystoupení proti nepřátelům socialistické moci mělo podporu bratrských socialistických zemí - našich internacionálních bratří.

Důvěra přátel v nové vedení strany a státu je naší velikou posilou. Stále musíme mít na paměti, že současná etapa našeho vývoje není izolována od světového vývoje, v němž se zostřuje nesmiřitelný boj socialismu a kapitalismu, dvou protichůdných sociálně třídních společností. Výrazně stoupá intenzita ideologické formy boje, úsilí o deformaci marxismu a o narušení společenského vědomí obyvatel socialistických zemí. Imperialistické síly se soustavně snaží oslabovat jednotu a semknutost socialistického společenství a vrážet klín mezi jednotlivé socialistické země. Můžeme dnes definitivně říci, že imperialismu se nepodařilo oslabit důležitý článek socialistického společenství, jakým je Československo.

Československo je a zůstane socialistickou zemí, je a zůstane natrvalo ve společenství socialistických států.

Postupná realizace politického kursu, který nastoupila komunistická strana v dubnu, vyžaduje vysoké nároky na práci vlády. Vláda musí být složena z členů, kteří bezvýhradně stojí za politickou koncepcí nynějšího vedení komunistické strany, dovedou náročně a nekompromisně prosazovat v nových podmínkách tento program.

Změnou federální vlády jsme usilovali o rozšíření její řídicí a koordinující funkce. Pro upevnění své integrační a koordinační úlohy má nová vláda podstatně lepší předpoklady zejména tím, že předsedové vlád obou národních republik jsou současně místopředsedy federální vlády. Toto opatření umožní společné rozhodování a vzájemný vliv národních vlád a federální vlády na řešení jednotlivých problémů a tím i jednotný postup ve všech otázkách, které je třeba jednotně řešit.

Zvyšuje se úloha předsednictva vlády ve prospěch upevnění řídicí a koordinační činnosti vlády Československé socialistické republiky. Předsednictvo vlády převzalo působnost federálního koordinačního centra státní správy s tím, že v rámci tohoto úkolu bude projednávat všechny zásadní politické a ekonomické otázky, spadající do kompetence všech tří vlád. Tím budou zajištěny předpoklady pro společný postup a eliminaci důsledků nejednotné úpravy takových otázek.

Významné změny ve složení vlády jsou provedeny na úseku řízení hospodářství. Základem pro jeho řízení je soustava národohospodářských plánů a koordinace všech oblastí

hospodářské politiky státu. Druhým pilířem jsou vnější ekonomické vztahy. Hospodářské styky se socialistickými zeměmi tvoří základ vnějších vztahů nyní i pro dalekou budoucnost.

Třetí významnou oblastí je rozvoj techniky, vědy a investiční činnost. Všechny tyto rozhodující části, ze kterých se skládá národohospodářská práce vlády, jsou nyní soustředěny v rukou místopředsedů vlád, mezi nimiž je zajištěna úzká součinnost a koordinace. Ve vládě byla uskutečněna řada dalších vnitřních změn, které vyplynuly ze snahy posílit její ekonomickou činnost.

Vláda bude využívat všech stávajících možností k tomu, aby byla dokončena přestavba státu na federativních základech a konsolidace federálních a národních orgánů, urychleně vymezena jasná dělba pravomoci, odpovědnosti i pravidel koordinace federálních a národních orgánů. Vláda pracuje na vyhodnocení účinnosti řízení federace a připraví včas návrhy na její upevnění.

Víme, že naše práce může podstatným způsobem přispět k tomu, aby se vrátily lidem jistoty, které předchozí vývoj rozrušil. Budeme usilovat o to, aby pracující znovu získali důvěru v naše příští úspěchy, přesvědčení o prospěšnosti své práce pro socialismus.

Nová federální vláda chce svou konkrétní práci prokázat našim občanům, že vedle programu boje za úplné ozdravení našich poměrů máme i program pozitivní práce ve prospěch socialistického rozvoje země. K jeho uskutečnění budeme rozvíjet aktivní účast našich občanů, kteří osvědčují svoje vztahy k socialismu svou každodenní obětavou prací.

Vláda nechce a také nemůže našim občanům ani Federálnímu shromáždění dnes dávat plané sliby. Čeká nás všechny tvrdá a náročná práce na každém stupni - ve vládě, na ministerstvech, v závodech, v ústavech, na polích, ve školách či kulturních institucích.

Musíme pracovat rozhodně, ale přitom uvážene citlivě, abychom se při odstraňování následků nedostatků z minulosti nedopouštěli nových nesprávných rozhodnutí a nevytvářeli si tak další problémy.

Nová československá vláda, vycházejíc důsledně z výsledků květnového a zářijového pléna ÚV KSČ, předstupuje před vás a československý lid, aby v nových podmínkách důsledně realizovala tyto své hlavní záměry:

1. Všeestranně budeme upevňovat socialistickou moc pracujících. Budeme důsledně vycházet z toho, že rozhodující společenskou silou je dělnická třída, která ve svazku s rolnictvem a inteligencí dosáhla konečného vítězství v únoru 1948.

Všechny návrhy zákonodárných aktů i výkonných rozhodnutí československé vlády budou směřovat k dalšímu upevnění a rozvinutí politické moci pracujících.

Vláda bude využívat předností federativního uspořádání socialistického státu k plnému uplatnění tvořivých sil národů i národností naší země.

2. Budeme vycházet a opírat se v každodenní práci o vedoucí úlohu Komunistické strany Československa, její orgány a organizace. Poučení zkušenostmi minulých měsíců, nepřipustíme útoky proti vedoucímu postavení Komunistické strany Československa. Budeme

se opírat o organizace Národní fronty, s nimiž budeme spolupracovat ve všech oblastech výstavby našeho socialistického státu i rozvoje československého hospodářství.

3. Energicky budeme upevňovat orgány výkonné moci. Budeme věnovat velikou pozornost výstavbě Čs. lidové armády a bezpečnostních sborů naší republiky. Budeme dbát o to, aby tisk, rozhlas a televize aktivně pomáhaly uskutečňovat politiku socialistického státu. Důsledně povedeme pracovníky státního aparátu k činnosti pro naši společnou věc a zajistíme, aby ve státním aparátu pracovali lidé, kteří nekompromisně stojí na pozicích kursu vlády a státu.

4. Budeme usilovat o socialistickou výchovu občanů naší republiky. Ve všech oblastech výchovné činnosti budeme důsledně vycházet z vědeckého světového názoru - marxismu-leninismu.

5. Budeme uskutečňovat promyšlená a energická opatření k ozdravení našeho národního hospodářství. Zvýšíme úlohu národohospodářského plánu, obnovíme autoritu hospodářského řízení na všech stupních, budeme důsledně vyžadovat zvýšení disciplíny a kázně v řídicích soustavách, s hlavním zaměřením na využití velkých rezerv, které má československé hospodářství.

6. Zajišťující vnitřní a vnější bezpečnost naší země, budeme vycházet z jednoty národních a internacionálních zájmů. Budeme provádět důslednou politiku upevňování našich spojeneckých a bratrských vztahů se socialistickými zeměmi, zejména se Sovětským svazem. Budeme plnit své internacionální závazky a povinnosti, iniciativně podnikat kroky k upevnění obranného společenství Varšavské smlouvy na obranu socialismu a rozvíjet naši účast na hospodářské integraci v Radě vzájemné hospodářské pomoci. Zastáváme myšlenku politiky mírového soužití se zeměmi s odlišným společenským systémem a podporujeme boj proti imperialismu za národní a sociální svobodu národů.

Soudružky a soudruzi poslanci, rozhodujícím úsekem v činnosti vlády je hospodářství. Československá republika disponuje ohromnými rezervami, má vybudovaný moderní průmysl, uskutečnili jsme přechod na socialistickou zemědělskou velkovýrobu. Máme vyspělou dělnickou třídu, rolnictvo i technickou inteligenci a rozsáhlé základní fondy. V poválečném období jsme dosáhli nesporných pozitivních výsledků, které řadí československé hospodářství mezi průmyslově vyspělé země světa s poměrně vysokou životní úrovní obyvatel.

Již před šedesátými lety jsme pocíťovali v národním hospodářství těžkosti. Jejich vnitřním a vnějším projevem byla ekonomická stagnace v letech 1963 a 1964. Tvorba národního důchodu poklesla pod úroveň předchozích let, zatímco spotřeba se vyvíjela podle původních záměrů. Teprve v roce 1965 se nám podařilo obnovit ekonomický rozvoj. V roce 1966 jsme opět mohli po několika letech zaznamenat jisté známky zlepšení.

Na XIII. sjezdu KSČ byl vypracován program postupných změn národního hospodářství, který jsme pojali jako ekonomickou reformu, jejíž podstatou bylo řešení věčných problémů národního hospodářství, především strukturálního charakteru, a postupné změny soustavy řízení a plánování národního hospodářství.

V uplynulém období došlo však v národním hospodářství přes některé pozitivní výsledky k jevům, které prohloubily jeho těžkosti. Znevažováním dvacetiletého úsilí v hospodářství,

rozrušením institucionálních řídicích systémů a jednostranným prosazováním tržních vztahů některými pravicovými silami vznikl dnes stav, který značně komplikuje konsolidační program.

Nemůžeme dnes proto předstoupit před Federální shromáždění s uceleným hospodářským programem. Federální orgány spolu s národními nyní pracují na přípravě podkladů pro zasedání ÚV KSČ, na dokončení návrhu národohospodářského plánu na rok 1970, na vypracování směrnic hospodářského rozvoje do roku 1975 a na zhodnocení dosavadního průběhu ekonomické reformy. Vláda tak připraví komplexní koordinovaný program hospodářského rozvoje na nejbližší období, který dá našim pracujícím jistotu, zabezpečí potřebné institucionální předpoklady pro řízení hospodářství socialistickým státem a pro uplatnění iniciativy pracujících.

Dnes bychom chtěli zdůraznit ty stránky vládní činnosti, které se soustřeďují na nejnaléhavější problémy v řízení hospodářství.

1. Ujišťujeme Federální shromáždění i naši veřejnost, že vláda považuje za svůj trvalý úkol zajišťovat stálý vzestup životní úrovně pracujících. Kterýkoliv úkol v hospodářské oblasti se úzce dotýká života všech občanů naší země. Lidé právem požadují nápravu chyb a nedostatků. Vláda je pevně rozhodnuta řešit základní hospodářské úkoly nastávajícího období, ale se stejnou naléhavostí se obrací ke všem pracujícím v průmyslu, zemědělství i v dalších úsecích národního hospodářství, protože především u nich se rozhoduje o prosperitě československé ekonomiky. Každý člověk je nejen výrobcem, ale i spotřebitelem. Považujeme za svou povinnost zamezit tomu, aby na pracující jako spotřebitele dopadaly těžkosti našeho hospodářství, ale pak musí být každému jasné, že vláda musí být nekompromisní v nárocích na lidi jako výrobce.

Pro každého z nás platí: "Jak budeme dnes pracovat, tak budeme zítra žít!" Vláda se bude orientovat ve své hospodářské politice na stabilizaci současné úrovně maloobchodních cen. Proti vývoji minulého a letošního roku, kdy při rychlém růstu příjmů rostly i ceny spotřebního zboží, nechceme v příštím roce maloobchodní ceny v zásadě zvyšovat, což povede k upevnění sociální jistoty lidí a jejich důvěry v korunu.

V této souvislosti vláda znovu prohlašuje, že jakékoliv obavy z měnové reformy jsou naprosto neopodstatněné.

Vláda plně zaručuje obyvatelstvu jeho úspory. Předpokládaná stabilizace hladiny maloobchodních cen rovněž znamená, že v příštím roce nelze počítat s rychlým růstem příjmů, jak tomu bylo v minulém a letošním roce.

Vláda bude také provádět politiku postupného zlepšování situace důchodců, postavení pracujících žen a rodin s více dětmi.

2. Aby se mohly plně uplatnit záměry vlády ve zvyšování životní úrovně, je potřeba na všech stupních řízení zlepšit dosavadní řídicí činnost hospodářských institucí. Prvním a nejdůležitějším z těchto předpokladů je plné obnovení a důsledné uplatnění řídicích systémů - centrálního, nadpodnikového a podnikového.

Vláda upevní svůj vliv na řízení národního hospodářství. Její práce se bude opírat především o jednotný národohospodářský plán vycházející z hospodářské politiky státu, zaměřenou na

obnovení optimálních národohospodářských proporcí, prosazování technického pokroku ve výrobě a zvyšování efektivity československé ekonomiky.

Na všech úsecích řízení musíme zdůraznit úlohu národohospodářského plánu a zabezpečit jeho plné prosazování z centra až po nejnižší články řízení. Nehodláme znovu zavádět plánovací metody, které se u nás přežily, nehodláme však dávat volný průchod tržním vztahům bez důsledného prosazování optimálních národohospodářských projektů do celé národohospodářské činnosti. Chceme zachovat jednotlivým stupňům řízení potřebný operační prostor, aby záměry státního plánu mohly realizovat co nejefektivněji. Neodstupujeme od ekonomické reformy, musíme ji však zbavit chyb, iluzí a neserióznosti, kterými bylo doprovázeno její zavádění do života především v minulém roce. Vypracujeme konkrétní věcně skloubený program změn v systému řízení a plánování, který zajistí naprostou souhru hospodářského centra a jednotlivých hospodářských organizací.

3. Vláda považuje za nanejvýše potřebné pokračovat v upevňování státní disciplíny, pracovní a ekonomické kázně, počínajíc od vrcholných stupňů řízení.

Současně s nutným zesílením činnosti státního centra musíme zvýšit úlohu středních článků řízení, tj. generálních ředitelství.

Vláda a všechny centrální orgány budou podporovat vedoucí kádry v podnikové a nadpodnikové oblasti a zvyšovat jejich autoritu, aby se utužila pracovní, technologická i finanční kázeň, uskutečnily se progresivní změny ve skladbě výroby a široce se využívaly neinvestiční faktory rozvoje.

Nástup k upevnění celého systému řízení ekonomiky nesmí být samoúčelný. Ruku v ruce s ním musí jít i důsledné věcné řešení některých neodkladných opatření. Z nich vláda vyjímá:

Velmi rozhodně se musíme vyrovnat s praxí těch hospodářských organizací, které si vylepšují svou důchodovou situaci neoprávněným zvyšováním cen. Vláda se bude orientovat na stabilitu cenových hladin, důsledně prohloubí jednotnou cenovou politiku, zejména utuží cenovou kázeň a nepřipustí libovůli při určování velkoobchodních cen.

Na všech stupních řízení musíme upevnit finanční disciplínu, zamezit různým daňovým únikům a čerpání nezasloužených zisků, které si podniky často vytvářejí nedodržováním technologické kázně, finanční a cenové kázně, obcházením daňových předpisů apod. Ve smyslu realizační směrnice květnového pléna ÚV KSČ zvýšíme úlohu státního rozpočtu v zájmu uskutečnění žádoucích strukturálních přeměn a vyrovnávání ekonomické a sociální úrovně obou národních republik.

Vláda bude rozhodně postupovat proti dosavadním nepořádkům v hospodaření s pracovní silou a nedostatečnému využívání pracovní doby. Přijala již opatření, která mají zamezit spekulacím podniků s pracovními silami. Je třeba odstranit rychle nešvary, které se v poslední době vyskytují.

Smyslem připravovaných změn v zákoníku práce, které předložíme Federálnímu shromáždění v nejbližší době, je provést zákonné úpravy, které zamezí nežádoucímu stavu v hospodaření s pracovními silami.

Celá řada podniků přešla v minulém období na 5denní pracovní týden, ačkoliv nedodržela vládou stanovené podmínky a nezajistila potřebná opatření k práci ve zkrácené pracovní době. Vláda bude důsledně trvat, aby všechny organizace splnily podmínky, které pro přechod na zkrácenou pracovní dobu byly vyhlášeny. Nemůžeme přece udržovat takové pracovní režimy, které nás ochuzují o miliardové hodnoty, a přitom vytvářet nové tlaky na zvyšování příjmů obyvatelstva.

Na všech stupních řízení je třeba skoncovat s plýtváním se státními prostředky, které se projevuje zejména v investiční výstavbě ve všech oblastech. Podniky i národní výbory dovolují za souhlasu Státní banky neustále zahajovat nové stavby, závody, nemocnice, školy, vodní díla apod. při nepřetržitém vzestupu rozpočtových nákladů. Víme, že požadavků na nové stavby je více, než jsou naše možnosti. Přesto, že jsou v investicích umrtvovány miliardové částky, kapacity i stavební hmoty, množí se nové a nové intervence a žádosti o zahajování nových staveb. V každém okrese, v kraji, v národních celcích i ve federaci musíme být nesmlouvaví proti praktikám, které se v investiční výstavbě zahnízdily. Vláda již v příštím roce snížila limit na rozsah nově zahajovaných staveb, důsledně tento limit dodrží a žádá všechny orgány, aby provedly na svých úsecích neodkladné kroky k nápravě. Jen za těchto podmínek je možno řešit rozvoj některých méně vyvinutých a pohraničních oblastí naší republiky.

Musíme uskutečnit další konkrétní opatření v zajišťování bytové výstavby. Vyhlásili jsme závazné úkoly pro bytovou výstavbu na příští rok. Budeme důsledně trvat na dodržení stanovené zásady, podle níž stavební organizace nesmějí převzít žádnou jinou investici, pokud nezabezpečí komplexní bytovou výstavbu. V příštím roce chceme dosáhnout dalšího zvýšení bytové výstavby a zajistit takovou rozestavěnost bytů, která by postupně umožnila dosáhnout výstavby až 120 tisíc bytů ročně. Národní vlády již provádějí příslušná opatření ke zvýšení výroby stavebních hmot.

Vláda bude rovněž zajišťovat rozvoj výrovy potravin v širším měřítku než dosud. V posledních dnech již vláda upravila ekonomické podmínky pro zemědělskou výrobu na rok 1970, jejichž cílem je zlepšit zásobování masem. Vedle těchto kroků byla přijata i opatření dlouhodobější povahy k vytváření trvalých předpokladů ke zvyšování produkce jatečného dobytka, drůbeže a vajec.

Spolu se všemi organizacemi a národními vládami musíme provádět účinná opatření ke zlepšení situace na vnitřním trhu. Nedostatek některých druhů zboží značně ztěžuje konsolidaci našich politických poměrů. Na výzvu k rozvoji pracovní iniciativy a aktivity u příležitosti 25. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou reagovala již řada pracovních kolektivů závazky, které jsou orientovány především k vyšší výrobě nedostatkových druhů zboží. Je to dobrá iniciativa, kterou budeme plně podporovat.

Vláda spolu s národními orgány bude provádět potřebná opatření i investičního charakteru, aby se zlepšila situace v zásobování některými druhy zboží, a žádá všechny hospodářské organizace, aby samy posoudily možnosti zvýšení výroby spotřebního zboží v tomto a v příštím roce.

Významným kritériem efektivnosti československého hospodářství jsou výsledky směny jeho produkce prostřednictvím zahraničního obchodu. V tomto ohledu budeme orientovat naši výrobu a obchod na zvýšení technické úrovně a efektivnosti výroby i odbytu. V souladu s naší internacionální politikou a na základě posledního zvláštního zasedání Rady vzájemné

hospodářské pomoci budeme aktivně rozpracovávat návrhy na rozvoj integračních procesů v tomto ekonomickém společenství, v oblasti vědecko-technické, výrobní, měnově finanční i obchodní. Budeme i nadále sledovat rozvoj vzájemně výhodných vztahů se všemi ostatními zeměmi v zájmu zvyšování ekonomické efektivity a technické úrovně československého národního hospodářství.

Již na příští rok zařadila vláda do plánu a bude i ekonomickými nástroji podporovat rozvoj takových efektivních výrobních, které budou schopny světové konkurence, jakož i rozvoj kooperačních a specializačních dohod československých podniků se zahraničními partnery, zejména se socialistickými státy. V nejbližší době bude vláda věnovat pozornost především koordinaci plánu s členskými zeměmi Rady vzájemné hospodářské pomoci na období do roku 1975 a přípravě a uzavírání dlouhodobých obchodních dohod.

Potřebné kroky k řešení těchto naléhavých úkolů provede vláda i v základních právních úpravách, jejichž cílem bude podpora konsolidace národního hospodářství. Budou se týkat oblasti národohospodářského plánování a státního rozpočtu. Vyjádříme v nich posílení úlohy a významu státních národohospodářských plánů, upevnění rozhodujícího postavení státu a rozvinutí jeho hospodářsko-organizační úlohy. V souladu s ústavním zákonem o československé federaci bude třeba upravit vztahy mezi státním rozpočtem federace a státními rozpočty obou republik, jakož i zásady rozpočtového hospodaření. Tento systém musí zabezpečit potřebnou stabilitu a spolehlivost příjmů federálního rozpočtu, potřebnou k financování závazných úkolů federace.

Soudružky a soudruzi, důležitou součástí politiky vlády je uplatňování kulturně výchovné funkce státu. Chceme, aby veškerá výchova občanů a zejména mladé generace měla socialistický charakter. Budeme dbát, aby všechny kulturní, výchovné i vědecké instituce pomáhaly utvářet duchovní a morální profil občana, který si uvědomuje své místo v současném boji lidstva o nový socialistický řád. Budeme přihlížet k pokrokovým tradicím našich národů i k jejich nedávným dějinným zkušenostem, kterých budeme vzpomínat při oslavách 25. výročí osvobození Československa.

V tomto duchu musí být prohloubeno i organizační a výchovné působení sdělovacích prostředků, z nichž zejména rozhlas a televize - jakožto na celém světě všeobecně uznávané nástroje politické moci - musejí důsledně a přesvědčivě vyjadřovat politiku státu a strany, bojovat proti antisocialistickým názorům a buržoazní ideologii, ať se její projevy vyskytují doma nebo ať jsou k nám importovány. Konkrétními argumenty a přesvědčivými výsledky musíme pozvednout sebevědomí, hrdost a socialistické vlastenectví občanů této země a znovu upevnit city proletářského internacionalismu, kterými náš lid byl vždy prodchnut.

Velkou úlohu v tomto procesu má zejména naše škola, která musí stát pevně na zásadách marxismu-leninismu, na principech vědeckého socialistického názoru. V této náročné práci počítáme s pomocí všech poctivých učitelů a kulturních i vědeckých pracovníků, oddaných straně a socialistickému státu. Jsme přesvědčeni, že i naše mládež, která ve své většině vždy stála na straně dějinného pokroku a která ostatně brzy sama ponese odpovědnost za vývoj a budoucnost naší socialistické vlasti, se účastní aktivně její výstavby.

Vláda při uskutečňování své politiky bude vycházet z toho, že socialistická společnost se může úspěšně politicky, hospodářsky a společensky rozvíjet jen za podmínky, že bude plně fungovat socialistický stát. Jeho orgány jsou povolány realizovat politické a hospodářské úkoly společnosti a zabezpečovat uplatnění práv občanů.

Vláda klade důraz na cílevědomé rozvíjení politických jistot všech občanů. V této oblasti se zaměří na dva základní úkoly:

na zajišťování a rozvíjení osobních práv občanů

a na rozvoj našeho socialistického politického systému na demokratickém základě. Předpokladem toho, aby se tyto úkoly mohly rozpracovat a plně zabezpečovat, je ukončení procesu vnitřní stabilizace státu.

Bezpodmínečně bude vyžadovat, aby všechny státní orgány důsledně prosazovaly plnění zákonů, chránily socialistické společenské vlastnictví a socialistickou výrobu. Důsledně bude vyžadovat, aby státní orgány zajišťovaly všem občanům též ochranu jejich občanských práv, ochranu osobnosti, osobního vlastnictví a ostatních oprávněných zájmů.

Současně bude vyžadovat dodržování všech norem společenského života, všestranné zajišťování klidu a pořádku tak, aby občané byli chráněni před socialismu nepřátelskými a kriminálními živly.

Vláda zajistí plné obnovení autority orgánů socialistického státu, která je nezbytným předpokladem trvalé konsolidace našeho veřejného života v oblasti politické, hospodářské a na ostatních úsecích společenského života. Úspěšný nástup do aktivní politické práce státního a hospodářského aparátu vyžaduje na všech stupních řízení soustředit všechny tvořivé a pozitivní síly, schopné uvědoměle, obětavě a důsledně prosazovat linii nového vedení Komunistické strany Československa a vlády Československé socialistické republiky. Nezbytné přitom je důsledně provést očistu státního aparátu ode všech nositelů pravicově oportunistických tendencí, aby i zde byly odstraněny překážky brzdící jeho úplnou konsolidaci.

Naším úkolem je soustavně upevňovat a rozvíjet vnitřní bezpečnost státu, jeho státní zřízení a ochranu socialistického řádu proti působení vnějších i vnitřních nepřátelských sil. Významné poslání mají v tomto směru ozbrojené bezpečnostní složky ministerstva vnitra Československé socialistické republiky a obou republik a národní výbory, které ve své činnosti musí důsledně vycházet z vedoucí úlohy Komunistické strany Československa a z politiky vlády Československé socialistické republiky. Mimořádný důraz klade vláda na ochranu Československé socialistické republiky před činností nepřátelských sil proti zájmům státu, zejména proti jeho samostatnosti a územní celistvosti, socialistickému společenskému a státnímu zřízení, bezpečnosti a obranné schopnosti země. Se vší důrazností budeme vyžadovat přísné dodržování zákonnosti v činnosti ozbrojených bezpečnostních sborů a současně v duchu československých zákonů postupovat proti všem, kteří tyto zákony porušují.

Základní protiklad mezi imperialismem a socialismem, jakož i historické zkušenosti našich národů potvrzují správnost našeho rozhodnutí nadále posilovat obrannou schopnost státu v pevném spojení se Sovětským svazem a dalšími socialistickými zeměmi, sdruženými v obranné koalici Varšavské smlouvy, v níž je jediná a přirozená záruka svobody a bezpečnosti Československé socialistické republiky.

Československá lidová armáda musí mít vyhraněně třídní, socialistický a internacionální charakter, důsledně se opírající o vedoucí úlohu Komunistické strany Československa a být pevným článkem armád států Varšavské smlouvy.

Považujeme za nezbytné pokračovat v budování branného systému státu a Československé lidové armády jako plně soudobé armády socialistického typu, kdykoliv a všestranně připravené splnit své úkoly v obraně naší vlasti a zemí socialistického společenství.

Soudružky a soudruzi poslanci, vláda prohlašuje, že československá zahraniční politika bude i nadále důsledně zabezpečovat v těsném spojení a přátelství se Sovětským svazem a dalšími socialistickými státy mírové podmínky pro výstavbu socialismu, zajišťovat státní svrchovanost, bezpečnost a nedoknutelnost země a všestranně přispívat k společnému boji proti agresivní politice imperialismu, za trvalý mír, demokracii a socialismus na celém světě.

Průběh loňských událostí v Československé socialistické republice, jakož i letošní jejich odezvy znovu potvrdily, že imperialismus a antikomunismus - zvláště pak jeho nejagresivnější část - imperialismus USA - soustředily svoje úsilí v údobí po druhé světové válce především proti myšlence mezinárodní solidarity pracujících, proti proletářskému internacionalismu, jehož údernou sílu se pokouší otupovat a jeho zásady znevážit. Jeho cílem v naší zemi bylo oddělit pracující lid Československa od oddílů pracujících v dalších socialistických zemích. Československá socialistická republika však byla, je a zůstane pevnou součástí proti imperialistické fronty.

Ve svých zahraničně politických krocích československá vláda vychází ze základního postulátu leninského odkazu v pojetí zahraniční politiky, z třídního přístupu k řešení všech otázek. V nadcházejícím období bude stát před československou vládou závažný úkol uskutečňovat v zahraničně politické linii závěry květnové realizační směrnice ÚV KSČ, důsledně se řídit zásadami bratislavského prohlášení komunistických a dělnických stran socialistických zemí ze srpna 1968 a výsledky moskevské porady komunistických a dělnických stran z června 1969.

Při provádění československé zahraniční politiky bude vláda dbát o organickou jednotu našich národních a internacionálních zájmů.

Spolu s ostatními socialistickými zeměmi chceme provádět koordinovanou politiku v otázkách společného zájmu a k dosažení společných cílů a přispívat k upevňování Varšavské smlouvy.

Hlavní záruka bezpečnosti a svrchovanosti naší vlasti je v pevném spojení a přátelství se Svazem sovětských socialistických republik a dalšími socialistickými zeměmi.

Vláda proto považuje obranu socialistických vymožeností, upevňování a rozvíjení vzájemné spolupráce a jednoty celého socialistického společenství za prvořadou společnou internacionální povinnost všech socialistických zemí.

Suverenita Československé socialistické republiky je ve společenství socialistických zemí plně zajištěna. Naše příslušnost k tomuto společenství nijak naši aktivitu neomezuje, ani neklade meze našim záměrům a cílům.

Plné obnovení důvěry a rozvíjení bratrských vztahů mezi Československou socialistickou republikou a Sovětským svazem a dalšími socialistickými zeměmi považujeme za klíčový úkol naší zahraniční politiky. Budeme cílevědomě a se vši energií odstraňovat překážky, které dosud brání úspěšnému rozvoji všestranných styků.

Vláda vychází ze skutečnosti, že příchod spojeneckých vojsk v srpnu 1968 byl motivován oprávněnými obavami bratrských zemí o osudy socialistického Československa. Nešlo tedy ani o agresi proti Československé socialistické republice, ani o okupaci naší země.

Vláda s uspokojením konstatuje, že na cestě normalizace a rozvoje vztahů se spojenci došlo zejména od dubnového a květnového pléna ÚV KSČ k podstatnému pokroku. Začaly se rozvíjet i vztahy v oblasti kultury, školství a vědy. Vláda bude i nadále k tomu vytvářet potřebné podmínky. Jsme přesvědčeni, že stranická a státní návštěva čs. delegace v SSSR, která se uskuteční, bude novým mezníkem v historii tradičního československo-sovětského přátelství.

Československo bude pokračovat v aktivní zahraniční politice vůči kapitalistickým státům v souladu s národními zájmy a internacionálními úkoly zemí socialistického společenství. Vláda je přesvědčena, že politika mírového soužití je nejvhodnější formou těchto styků v dnešním rozděleném světě. Přitom vychází z toho, že boj za mír nemůže být odlučován od boje proti imperialismu.

Za důležitý úkol považuje československá vláda aktivně přispívat v souladu se zájmy ostatních socialistických zemí ke zlepšení celkového klimatu v Evropě, k odstraňování pozůstatků studené války a k posilování bezpečnosti a míru na tomto kontinentě. Vláda je přesvědčena, že existují předpoklady pro svolání evropské konference, navržené v Budapeštské výzvě členských zemí Varšavské smlouvy, a že tato konference by se mohla stát významným krokem k upevnění bezpečnosti, míru a spolupráce v Evropě.

Kulturní, školské a vědecké styky považuje vláda za důležitý nástroj zahraniční politiky. Bohužel v současné době imperialistické státy ve zvýšené míře využívají kultury a vědy k ideologickému pronikání, směřujícímu ke zvratu socialistického zřízení. Nespokojíme se pouhou pasivní obranou proti této diversi, ale vysokou úroveň naší socialistické kultury, vědy a techniky budeme prokazovat přednosti socialistického zřízení.

Chceme žít se svými západními sousedy v míru a rozvíjet s nimi styky. Neztrácíme však ani na chvíli ze zřetele, že v západním Německu existují síly politiky revanše, které se opírají o mocenské postavení velkých průmyslových a finančních monopolů. Zůstáváme proto nadále obezřetní v posuzování východní politiky NSR a vyčkáme konkrétních činů její nové vlády.

Naproti tomu budeme v naprosté jednotě s ostatními socialistickými státy prosazovat uznání existence dvou německých států a zároveň podporovat úsilí vlády NDR o normalizaci vztahů s NSR na základě vzájemného respektování, rovnosti a územní celistvosti. Uznání NDR jako suverénního, nezávislého státu je základním předpokladem evropské bezpečnosti. Byla by tak stvrzena realita, že prvně na německém území vznikl stát nového typu, v němž pevně zakotvily myšlenky vědeckého socialismu.

Vláda bude nadále podporovat spravedlivý boj vietnamského lidu a jeho požadavky obsažené v základních dokumentech Vietnamské demokratické republiky a prozatímní revoluční vlády JVR.

Československá socialistická republika bude i nadále prosazovat politické řešení krize na Středním východě, vyvolané izraelskou agresi, a to na základě uplatnění rezoluce Rady bezpečnosti z listopadu 1967.

V rámci internacionální solidarity budeme i nadále podle svých možností poskytovat všestrannou podporu boji národů Asie, Afriky a Latinské Ameriky za národní osvobození, za politickou a ekonomickou nezávislost, rozvíjet s nimi vzájemně prospěšné hospodářské styky a poskytovat jim pomoc.

Československá socialistická republika se bude i nadále aktivně podílet na činnosti Organizace spojených národů a jejích orgánů. Současně bude vystupovat za její univerzalitu a demokratizaci a proti snahám zneužívat OSN k cílům, které jsou v rozporu s její Chartou.

Příspěvek Československa k úsilí o odzbrojení, jehož konečným cílem zůstává všeobecné a úplné odzbrojení pod mezinárodní kontrolou, bude i nadále zaměřen především na přijetí účinných opatření, týkajících se zákazu jaderných zbraní a poté jejich úplné likvidace, první krok v tomto směru představuje Smlouva o nešíření jaderných zbraní. Její urychlená ratifikace všemi státy je v zájmu posílení míru ve světě.

Soudružky a soudruzi poslanci, program, se kterým dnes vláda Československé socialistické republiky před vás předstoupila, vytyčuje hlavní směry a cíle práce vlády, na které je třeba se zaměřit v nejbližším období.

Chceme je uskutečňovat v těsné a dělné spolupráci s vládami České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky, v součinnosti s politickými a společenskými organizacemi Národní fronty, zejména s Revolučním odborovým hnutím. Jako vláda Národní fronty chceme přitom navázat na úsilí dosavadní vlády a v podmínkách vytvořených závěry zářijového pléna ÚV KSČ realizovat svůj program v souladu s úsilím Komunistické strany Československa a Národní fronty v zájmu všeho československého lidu.

I předchozí vláda měla ve svém programu z převážné části úkoly a cíle, které si dáváme i my. I předchozí vláda si kladla za úkol uplatňovat socialistickou zákonnost jako faktor, který upevňuje postavení občanů a současně upevňuje a chrání společnost. Usilovala o to, aby zákony byly vykládány jednotně v celé federaci. Stanovila jako základní poslání bezpečnostních sborů ochránit socialistické společenské státní zřízení, bezpečnost státu, vnitřní pořádek země, práva občanů i zájmy společnosti. Na práci předchozí vlády budeme navazovat i v hospodářské politice, která si ve svém programovém prohlášení z ledna t. r. kladla za úkol cílevědomě usilovat o postupnou přeměnu československého hospodářství ve vyspělou socialistickou ekonomiku s vhodnou strukturou odpovídající našim podmínkám a soustřeďovala svou pozornost na přípravu zásadních opatření, směřujících k rozvoji ekonomiky v celé federaci. Vycházela přitom z toho, že československé národní hospodářství se rozvíjí v podmínkách jednotného trhu, jednotné měny, jednotné soustavy řízení a na jednotných zásadách hospodářské politiky. I předchozí vláda považovala za svou prvořadou povinnost vytváření podmínek pro zvyšování životní úrovně, pro komplexní řešení bytového problému, pro další intenzifikaci zemědělské výroby. Svou zahraniční politiku stavěla na pevném společenství a všestranné spolupráce Československé socialistické republiky se Sovětským svazem a dalšími socialistickými zeměmi, s nimiž nás spojuje jednota třídních zájmů a společné cíle.

I v branné politice navazujeme na koncepci předchozí vlády, která si kladla za úkol posilování obranyschopnosti země v rámci Varšavské smlouvy, což vyžaduje pevnou, na základech marxismu-leninismu založenou ideovou jednotu vojáků.

Předchozí vláda vyjádřila celým svým programem ony pozitivní principy politiky, které měl na mysli Leden 1968 s přesvědčením, že s těmito ideály a myšlenkami spojoval československý lid své naděje a představy o socialistické budoucnosti naší země. Tento program mohl však být splněn pouze za jednoho předpokladu, který byl taktéž vyřčen ve vládním programovém prohlášení z ledna tohoto roku. Tehdy bylo vládou řečeno: "Říkáme vám, vážení poslanci a spoluobčané, otevřeně, že nebudeme moci plnit svůj pozitivní program socialistické výstavby, nebudeme moci provádět konsolidaci a normalizaci politických poměrů v Československu, když budeme neustále žít v horečnatém stavu. . . , říkáme otevřeně, že ve společnosti působí různé extrémní protisocialistické síly, které soustavně vyvolávají neklid. . . , musíme s velkou náročností vystoupit a bojovat proti těmto silám, které vidí v politice vzdoru, antisovětiismu, v organizování nepořádků, chaosu a anarchie svůj program."

Tyto antisocialistické síly byly zásluhou nového vedení Komunistické strany Československa a rozhodným vystoupením orgánů socialistické moci postupně zatlačeny a v srpnu poraženy. Proto může nová vláda - díky energickým krokům provedeným vedením Komunistické strany Československa - nejen navázat na všechny pozitivní úkoly a cíle předchozí vlády, ale má také nyní možnost tyto úkoly a cíle postupně realizovat.

Současně spatřujeme v důsledném plnění programu vlády také náš hlavní přínos k procesu politické konsolidace, která je nezbytná pro to, abychom se mohli plně věnovat řešení naléhavých společenských a ekonomických problémů dneška i budoucnosti.

Budeme postupovat rozhodně a stejný postup budeme požadovat i od všech pracovníků, kteří nesou odpovědnost za řízení práce na kterémkoliv úseku našeho života.

V účinné spolupráci s národními vládami chce vláda upevnit v lidech jistotu o perspektivách našeho socialistického vývoje a z této jistoty chce také vycházet při své práci. Vláda počítá s podporou všech občanů, s jejich aktivním podílem na společném budování naší socialistické vlasti.

Obracíme se k dělnické třídě, rolníkům, k inteligenci a naší mládeži s plnou důvěrou, že pochopí celou složitost poměrů, v nichž naše země žije. Přes velké problémy a těžkosti máme dobré předpoklady ke zlepšení této situace, k obnovení zdravého růstu a prosperity. Sjednotme se na přesvědčení, že náš program je reálný a prospěšný jak celku, tak každému jednotlivému občanovi, a věnujme jeho uskutečnění svou poctivou prací. To je hlavní, co dnes potřebujeme. Dejme všechny své síly k tomu, aby každý závod, město, obec, okres či kraj konkrétními pozitivními činy pro republiku pozdravily 25. výročí jejího osvobození Sovětskou armádou.

Chceme, aby práce každého jednotlivce i celku přinášela nám všem co nejvíce trvalých hodnot i uspokojení. Musíme při tom překonat mnoho překážek. Sílu k tomu nalezneme jen v sobě, v pevné důvěře ve správný postup Komunistické strany Československa a v pevných základech, které vytvořila poctivá práce našeho lidu.

O tyto zdroje nadšení, obětavosti a píce, které jsou v tak velké míře vlastní našemu lidu, se bude vláda při realizaci svého programu opírat. Proto se také obracíme na vás, abyste jako volení zástupci lidu posoudili předložený program vlády Československé socialistické republiky a vyslovili jí důvěru.

Přednesl předseda vlády Oldřich Černík